

Toespraak minister Jo Vandeuzen

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Staten-Generaal Jeugdzorg, 18 juni 2012

Alleen het gesproken woord telt

Geachte dames en heren,

Beste betrokkenen van de jeugdhulp,

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de parlementaire ad-hoccommissie jeugdhulp en de motie die hieruit voortkwam, kreeg het raadgevend comité Jongerenwelzijn de opdracht om een brede consultatie te houden van alle mogelijke actoren die van ver of dichtbij met jeugdhulp te maken hebben. Gebruikers en ex-gebruikers, de diverse sectoren en hun voorzieningen, koepelorganisaties, justitiële partners... werden gehoord. Het resultaat van deze consultatie heeft u hier vandaag op deze Staten-Generaal besproken. Ik wil in eerste instantie iedereen bedanken die heeft meegewerkt aan deze intense voorbereiding voor de richting die we de volgende jaren inslaan voor de zorg en hulp voor kinderen, jongeren en gezinnen die problemen ervaren. Wat mij betreft is het resultaat indrukwekkend: een gedeelde visie op de toekomst van de jeugdhulp is uitgewerkt.

In 2020, het ijkpunt van deze Staten-Generaal, groeit volgens een recente bevolkingsprognose van het Planbureau, het aantal Vlaamse jongeren met

ongeveer 150.000 in vergelijking tot 2010. Voor de 0 tot 14 jarigen, tellen we een toename van 130.000 kinderen en jongeren in onze Vlaamse gezinnen. Het “gezin” dat als begrip heel wat samenlevingsvormen dekt, is geëvolueerd naar een dynamische entiteit die verschillende vormen kent. Het aantal alleenstaanden, nieuw samengestelde gezinnen en samenwonenden nam toe terwijl het aantal echtparen met kinderen afnam. Daarnaast neemt de diversiteit in onze samenleving toe en leert de Vlaamse armoedemonitor 2012 ons dat, ondanks de welvaart, armoede nog steeds deel uitmaakt van onze samenleving en zelfs een stijging kent.

Het stijgend aantal jongeren is ook een vaststelling die ons om meerdere redenen, op de lange termijn, optimistisch mag stemmen. Groei en verjonging is en blijft een lichtpunt, een opportuniteit. Het is een hefboom om breedmaatschappelijke uitdagingen een hoopvol perspectief te geven. In 2020 stijgt de actieve bevolking, de wissel op de toekomst.

Deze ontwikkelingen vormen ongetwijfeld ook een uitdaging voor de jeugdhulp, vandaag en in de toekomst.

De Staten Generaal vertrekt van “**de kracht van de jeugd**”. Dat is natuurlijk meer dan een mooie baseline of een vrijblijvende oneliner. Het is het fundament waarop we de volgende jaren willen bouwen. En die kracht van jonge mensen en hun context mogen we niet onderschatten. In de visie en de acties die we uitwerken, is het daarom van belang dat we ook hen actief betrekken, getuige daarvan de **participatie** van Cachet, Nevermind en Roppov in de aanloop naar de Staten-Generaal en ook vandaag. Jullie zijn partners in het beleid en niet alleen in het jeugdhulpbeleid, maar in het globale beleid van de Vlaamse Regering. Zo maken we op dit ogenblik, in de schoot van de

Vlaamse Regering en op initiatief van minister Smet, werk van een **Jongerenpact**. Samen met jongeren, kijken we toekomstgericht naar maatschappelijke thema's als solidariteit tussen de generaties, talenontwikkeling, creativiteit, engagement en uitdagingen gekoppeld aan diverse vormen van risicogedrag zoals druggebruik, zelfdoding en geweld. Het Jongerenpact moet een antwoord bieden op uitdagingen zoals door jongeren geformuleerd, het zal uitdagingen bevatten voor ons allemaal.

Kinderen en jongeren groeien op in gezinnen. Gezinnen in volle evolutie. Eén van de duidelijkste keuzes in de visietekst is de keuze voor het versterken van onze gezinnen, het werken aan en in de **context**. Het is een keuze die wij als Vlaamse overheid samen met u delen.

Die inzet op gezinnen mogen we niet enkel activeren als het misloopt. We moeten, samen met de lokale en provinciale overheden en het middenveld, verder werk maken van een degelijk uitgebouwd aanbod aan **preventieve gezinsondersteuning**. Dit doen we vandaag door de uitbouw van de Huizen van het Kind. Als zichtbaar resultaat van een partnerschap tussen iedereen die actief is in de ondersteuning van de gezinnen willen we de Huizen van het Kind laten uitgroeien tot plekken waar ouders met al hun vragen over de ontwikkeling, de gezondheid of de opvoeding van hun kind terecht kunnen.

Eén van de grote uitdagingen in de uitbouw van de Huizen van het Kind is het ontwikkelen van een aanbod voor gezinnen met **tieners en adolescenten**.

Momenteel zijn we volop aan het experimenteren met dit model. In een volgende fase zullen we dit concept verankeren in **een decreet preventieve gezinsondersteuning**.

Opvoedingsmoeilijkheden, problemen op school, gedragsproblemen, agressie, een psychiatrische problematiek... kunnen een zodanige impact hebben op het leven van kinderen en gezinnen dat een vraag naar **hulpverlening** zich opdringt. In dat geval is het belangrijk dat we in het aanbieden van deze hulp, vandaag georganiseerd door verschillende sectoren, een gezamenlijke visie en gedeelde principes hanteren. Dat zijn we aan de hulpvrager verplicht. We moeten in staat zijn om hulp en zorg op maat te bieden die met een grote mate van flexibiliteit aan de hulpvraag beantwoordt. Dit kunnen we realiseren door een gemeenschappelijke analyse van de hulpvraag en in een sectoroverschrijdende samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders en een verregaande **intersectorale afstemming** van het jeugdhulpaanbod.

Met de Staten-Generaal van vandaag onderschrijven we deze fundamentele keuze.

We kunnen deze grote ambitie alleen realiseren in een doorgedreven samenwerking en afstemming in de jeugdhulp met als doel een gezamenlijk engagement aan te gaan ten behoeve van minderjarigen, gezinnen en hun context.

Concreet distilleer ik, onder meer, de volgende principes uit de visietekst:

1. Het tijdig kunnen aanbieden van een adequaat en gepast antwoord op de hulpvraag waarbij **vertrokken wordt van de hulpvraag** of de hulpbehoefte van de personen tot wie we ons richten, en daar maximaal bij aansluiten. Als hierbij verschillende vormen van jeugdhulp gelijkwaardig aan een jeugdhulpvraag of jeugdhulpbehoefte kunnen

beantwoorden, moeten we ons verplichten om de minst ingrijpende vorm van jeugdhulp aan te bieden.

2. Het hanteren van **een contextgerichte manier** van werken en aldus maximaal inzetten op de eigen krachten in de context en deze versterken.
3. Het inzetten op **efficiënte en effectieve** jeugdhulp.
4. Het garanderen van de **flexibiliteit en continuïteit** van de jeugdhulpverlening te waarborgen, met inbegrip van de **naadloze** overgang naar andere vormen van hulpverlening en in het bijzonder in de overgang van jeugdhulp naar volwassenenhulpverlening.
5. Het voorzien in een gepaste omgang met **verontrustende situaties** in de jeugdhulpverlening.
6. Kinderen, jongeren en gezinnen maximaal aan de jeugdhulpverlening te laten **participeren** en hen ook een duidelijke plaats geven in het uitwerken van het beleid. Dit is onontbeerlijk.
7. Een **integrale aanpak** te realiseren bij het organiseren en het aanbieden van jeugdhulpverlening.

Deze 7 principes maken deel uit van de fundamenteen waarop het Vlaamse jeugdhulpbeleid wordt gebouwd. En met deze fundamenteen is het mogelijk te evolueren naar **één jeugdhulp**. Eén jeugdhulp betekent dat we dit ook willen delen met de voor ons onmisbare partners, hierbij denken we in het bijzonder aan de **CLB's, justitie (en dan denken we aan het openbaar ministerie en de zetelende magistratuur) en de kinder- en jeugdpsychiatrie**.

Deze actoren wil ik, uitdrukkelijk, oproepen om samen met ons het engagement aan te gaan en om aan een sluitend netwerk van hulp- en dienstverlening te participeren. Zoals ook uit de strategische aanbevelingen van deze Staten Generaal blijkt, is de afstemming met deze sectoren, vanuit een gedeelde focus op het “wel-zijn” van kinderen en jongeren, cruciaal.

We weten dat het voor de Centra voor Leerlingenbegeleiding, die onmiddellijk gevat zijn, geen evidentie is om mee te stappen in dit verhaal omwille van territoriale afbakeningen, een verschillende rol- en taakinvulling, de inbedding binnen zowel onderwijs en welzijn, de hoge werklast...

Toch willen we, hier met jullie rond experimenteren en voorzien in de nodige ondersteuning, maar, in het belang van de gebruikers, vragen we om mee te schrijven aan het verhaal. Uit het experiment willen we verdere stappen zetten in de hervorming van de CLB (zoals vastgelegd in het Vlaams Regeerakkoord), stappen die noodzakelijk zijn om de CLB in de toekomst structureel deel te laten uitmaken van de jeugdhulp.

We zullen een noodzakelijke stap verderzetten met de integrale jeugdhulp. Want het is onze overtuiging dat **integrale jeugdhulp** geen doel op zich is, maar dat alleen een verregaande **intersectorale samenwerking** zal leiden tot het gewenste en gevraagde resultaat. En we zijn er ons van weldegelijk van bewust dat het draagvlak, ondanks - of misschien net omwille van - alle werkgroepen, discussies en vergaderingen - soms zoek is. Maar als we kijken naar de visie die hier vandaag wereldkundig gemaakt wordt, moet iedereen beseffen dat er geen weg terug is, integendeel we moeten deze intersectorale samenwerking verder operationaliseren en concretiseren. En daarbij moet voldoende aandacht gaan naar **continuïteit** als een belangrijk aspect van goede

hulpverlening. Uw pleidooi om aandacht te geven aan jeugdhulpverleners die een regiefunctie opnemen en de noodzakelijke ruimte om een systeem van jeugdhulpregie mogelijk te maken is uiteraard zeer belangrijk.

Samenwerken mag geen bedreiging zijn, het is een uitdaging, een kans.

In dit kader verheugt het me dan ook u te kunnen meedelen dat de Vlaamse Regering in de laatste rechte lijn zit naar een eerste goedkeuring van een nieuw **decreet integrale jeugdhulp. De inhoud en de uitvoering van dit decreet moet de toets aan de aanbevelingen van deze Staten-Generaal doorstaan en moet de legistische basis zijn voor onze tocht naar een meer geïntegreerde jeugdhulp. Tegelijkertijd zullen we het mandaat van algemeen directeur in het agentschap Jongerenwelzijn open verklaren, zodat ook vanuit de administratie de implementatie van deze aanpak ten volle kan opgenomen worden.**

We staan voor een sleutelmoment waarbij we onze jeugdhulp grondig hertekenen. En opnieuw onderschrijf ik ten volle dat die toekomst vorm moet krijgen via dynamische organisaties, die de ruimte krijgen om creatief en ondernemend te zijn en voor wie het regelgevend kader geen keurslijf maar een kader moet zijn. De sociaal ondernemers die onze jongeren, onze gezinnen begeleiden, zijn verantwoordelijke ondernemers die op ons vertrouwen mogen rekenen en die rationeel en onderbouwd, kunnen afwijken van vaste plannen en procedures op vraag van jongeren en gezinnen of ingegeven door de noodzaak van de situatie. Vanuit de zorg voor alle medewerkers geven we het sociaal overleg hierin een plaats en kan dit een rol spelen in het afsluiten en uitrollen van een Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de non-profitsector.

We hebben de strategische aanbevelingen van uw Staten-Generaal wat dat betreft zeer goed begrepen. En we willen die aanbevelingen ook ernstig nemen. Daarom gaan we voor een grondige **hertekening van de organisatie van het aanbod**. We kunnen enkel een continue en maatschappelijk verantwoorde toegankelijke jeugdhulp garanderen, als we de manier van erkennen en subsidiëren grondig herdenken, de functies van eenieder duidelijk definiëren en hierbij intersectorale afstemming garanderen.

Hierbij is, naast een versterking van de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp, ook de uitbouw van de rechtstreeks toegankelijke hulp essentieel.

Concreet zullen we in deze legislatuur nog werk maken van de intersectoraal afgestemde heroriëntering van het aanbod aan jeugdhulp in al zijn vormen.

Zo is er op dit ogenblik een zeer grondige reorganisatie gaande binnen **het Algemeen Welzijnswerk** gericht op het verhogen van de kwaliteit, de laagdrempeligheid en een optimale spreiding en toegankelijkheid van het eerstelijns hulp- en dienstverleningsaanbod. Het gezin is de plaats bij uitstek waar iedere persoon zich veilig voelt. Wanneer mensen in gezinsverband kans lopen of geconfronteerd worden met relationele moeilijkheden, problemen tussen ouders en kinderen, echtscheidingen, opvoedingsmoeilijkheden of geweld is het belangrijk dat zij terecht kunnen bij een CAW die hen ondersteunt in de aanpak van deze moeilijkheden.

De opdracht van de **CAW's** binnen de jeugdhulp versterkten we einde vorig jaar met bijna 10 vte. Concreet gaat het over het bijkomend voorzien in toegankelijke onthaalpunten (in het bijzonder voor de doelgroep 12-16 jarigen), de uitbouw van onlinehulpverlening in samenwerking met alle JAC's, een bijkomend aanbod van begeleiding aan kinderen en jongeren die mee de problematiek van hun ouders dragen, groepsbegeleiding voor jongeren met een laag zelfbeeld en het vergroten van mogelijkheden voor onthaal van ouders met vragen rond opvoedings- en gedragsproblemen.

De CAW's moeten ook versterkt worden in hun brugfunctie binnen de jeugdhulp. Jongvolwassenen moeten zonder breuken de overgang kunnen maken tussen de jeugdhulp en een verdere toekomst als volwassenen. Het Kansarmoederapport wijst systematisch net in de richting van deze groep jongeren als risicogroep voor chronische armoede en dakloosheid. Het aanbod begeleid zelfstandig wonen moet hierbij één continuüm vormen. We moeten dan ook versneld werk maken van de uitvoering van **het actieplan jongvolwassenen**.

We bundelden de expertise van de Vertrouwenscentra Kindermishandeling en het Algemeen Welzijnswerk inzake geweld, misbruik en Kindermishandeling binnen het **Meldpunt 1712**. Bij dit meldpunt kunnen burgers terecht met al hun vragen en meldingen. Indien nodig volgt er een naadloze doorverwijzing. In dit kader werden ook de **Vertrouwenscentra Kindermishandeling** versterkt, zij zijn in dezen een onmisbare partner gezien hun grote deskundigheid inzake kindermishandeling.

Daarnaast maken we, naast de recente uitbreiding, verder actief werk van de actualisering van het aanbod van de **Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG)**. De CKG's bieden aan gezinnen met kinderen van 0 tot 12 jaar tijdelijke ondersteuning om een moeilijke periode door te komen. Vrijdag besliste de Vlaamse Regering over de implementatie van een nieuwe regelgeving voor deze centra. Een regelgeving die werk maakt van een modulaire vertaling van het aanbod in functie van een doorgedreven inzet op werken in de context, flexibilisering van het aanbod en voorwaardenscheppend voor intersectorale afstemming en samenwerking.

In de voorbije tien jaar tijd is het aantal **pleegzorgsituaties** in Vlaanderen met de helft toegenomen. Deze stijging situeert zich vooral binnen de bijzondere jeugdzorg, een stijging van 75%. De toename merken we vooral binnen de netwerkpleegzorg en meer specifiek binnen het aantal pleegzorgsituaties binnen het familiale netwerk, voor minderjarigen zijn dit vooral de grootouders. Momenteel merken we echter een stagnatie in het aantal pleegzorgsituaties over de sectoren heen.

Het Vlaams Parlement maakte, op basis van hoorzittingen en een witboek, werk van een voorstel tot **een intersectoraal decreet pleegzorg**. Dit decreet werd besproken in de commissie Welzijn en wordt binnenkort gefinaliseerd in de plenaire vergadering. Het voorstel kiest prioritair voor de afweging van pleegzorg indien residentiële hulp voor kinderen en jongeren aan de orde is, het harmoniseert de verschillende vormen van pleegzorg die in de verschillende sectoren bestaan, het maakt combinaties mogelijk met andere hulpvormen, het zorgt voor de bundeling van het pleegzorgaanbod in

provinciale pleegzorgdiensten en maakt werk van duidelijke kwaliteitscriteria zowel voor netwerkplaatsingen als voor bestandsplaatsingen. Het geeft de pleegzorgouder, het pleegkind en de geboortelouders een duidelijke plaats in het traject. Bovendien wil het pleegzorg faciliteren mits het beperken van de kostprijs van kinderopvang en de toekenning van studiebeurzen. De uitdaging ligt voor ons om het decreet te realiseren en de woorden om te zetten in daden. Daarenboven continueren we de inspanningen om pleegouders, via gerichte methodieken, bijkomend te vormen en te ondersteunen in het opnemen van hun engagement.

Ook de geestelijke gezondheid is onmisbaar in een goed uitgebouwd aanbod aan jeugdhulp. Voor een werkzame **geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren** is het van belang dat ze wordt aangeboden in de gewone leefsituatie van de betrokkene, in of zo dicht mogelijk bij de leefcontext. Vroegdetectie van psychische problemen en, indien nodig, een gerichte verwijzing naar de professionele hulpverlening zijn cruciale elementen om te vermijden dat niet gediagnosticeerde en niet behandelde psychische en psychiatrische stoornissen bij het kind leiden tot ernstige problemen in de volwassenheid. Via verschillende sporen moet het zorgaanbod voor kinderen en jongeren met psychische problemen kwalitatief en kwantitatief verbeteren. Een intersectorale aanpak is daarvoor noodzakelijk. Het basisaanbod in de kinderen- en jongerenteams van de Centra voor Geestelijke Gezondheid is einde 2011 uitgebreid met **15,5 VTE** zodat men aan de stijgende vraag kan voldoen. Met dit bedrag kunnen jaarlijks ongeveer **800 kinderen extra geholpen** worden.

In het kader van het Vlaams actieplan suïcidepreventie zoeken we structurele verankering voor het succesvolle project **preventiecoaches geestelijke gezondheid in secundaire scholen**. Dit project wordt gedragen vanuit Welzijn, Volksgezondheid en Gezin maar loopt in samenwerking met het kabinet onderwijs en de onderwijskoepels. Het aanbod steunt op de volgende pijlers: het bevorderen van de geestelijke gezondheid en het creëren van een positief klimaat in de school, het bijbrengen van sociale, communicatieve en probleemoplossende vaardigheden, het herkennen van signalen en het begeleiden van risicoleerlingen binnen de school, het bevorderen van de deskundigheid van leerkrachten, directieleden en omgeving en het maken van afspraken voor behandeling buiten de school.

Ook op federaal niveau is men momenteel aan het nadenken over het opzetten van zorgcircuits voor kinderen en jongeren met een **psychiatrische problematiek**. Dit naar analogie met het “project artikel 107” voor jongvolwassenen en volwassenen. Het lijkt ons zinvol om deze beweging af te stemmen op en te integreren in de beweging die de Vlaamse jeugdhulp vandaag volop maakt. Wij zullen dat als Vlaamse gemeenschap in ieder geval sterk bepleiten.

Ook het aanbod van de **bijzondere jeugdzorg** staat voor een grote omwenteling. En opnieuw moet het duidelijk zijn: wij gaan ons hierbij baseren op uw aanbevelingen. De ingeslagen weg naar flexibilisering zetten we om in concrete acties. Het is duidelijk dat de spelregels zich moeten aanpassen aan de evidentie van een vraaggestuurde jeugdhulp. Schakelen en gericht combineren van modules moet mogelijk worden om flexibel de vraag te volgen.

We gaan dan ook migreren naar een open financieringsmodel binnen multifunctionele organisaties. Om dit te realiseren moeten we streven naar een vereenvoudiging van de omschrijving van wat we doen en hoe we dit organiseren. Deze omslag van in vaste categorieën verankerde werkvormen naar flexibele systemen die groei en vraagsturing mogelijk maken, vraagt een aanzienlijke inspanning van de initiatiefnemers en de cliënten. Maar zoals uit het vandaag voorgestelde document blijkt: het is een noodzakelijk proces om rationele groei, samenwerking en duidelijke profilering mogelijk te maken. De inspanningen die daarvoor nu geleverd zullen worden, bouwen verder op een duidelijke eensgezindheid over de inhoud gebaseerd op de bevindingen van de MFC's, maar we moeten dit realiseren met bijzondere aandacht voor ondersteuning en flexibiliteit tot bijsturing.

We zullen, nog voor de zomer, een rondzendbrief lanceren, met de modaliteiten tot het installeren van een modulair kader binnen de voorzieningen van de bijzondere jeugdzorg. We zorgen hierbij ook voor de noodzakelijke afstemming met de evoluties binnen de opvang van jonge kinderen en de integratie van de **Centra voor Integrale Gezinszorg** in dit kader.

Ik besef natuurlijk zeer goed, dat in al onze ambitieuze plannen, een uitbreiding en versterking van het aanbod, zowel rechtstreeks toegankelijk als niet rechtstreeks toegankelijk een kritische succesfactor is. Binnen de huidige legislatuur versterkten we het private aanbod binnen de bijzondere jeugdzorg al voor 7.000.000 euro voor nieuw en innoverend initiatief waardoor 500 bijkomende begeleidingsmogelijkheden voor jongeren en gezinnen in de context mogelijk werden. Zo realiseerden we ook 20 bijkomende

begeleidingsplaatsen voor de residentiële opvang van moeilijk begeleidbare adolescenten, de verdere uitbouw van YAR Vlaanderen en het ontsluiten van het Columbusproject naar een grootstedelijke context. De volgende jaren zullen we die uitbreidingsoperatie moeten volhouden en, binnen datgene wat budgettair mogelijk is, voorzien we nog in een uitbreiding van het residentiële aanbod binnen de bijzondere jeugdzorg. Dit uitbreidingsbeleid moet onder meer ook samen sporen met het nieuwe besluit inzake de erkenning en de subsidiëring van de CKG's. Omdat die regelgeving ook vertrekt van een modulair beschreven aanbod, zal het mogelijk worden meer flexibel en op maat van de vraag op te treden en hierbij het aanbod af te stemmen voor de opvang van jonge kinderen. En uiteraard zal dit uitbreidingsbeleid worden ingebed binnen de beweging naar een modulaire reorganisatie van het private aanbod binnen de bijzondere jeugdzorg.

Door het uitwerken van een **dynamische werklastnorm** voor de huidige consulenten, anticiperen we op de nakende migratie naar een versterkte indicerende, regisserende en ondersteunende rol in een multidisciplinaire benadering van de jeugdhulp. We bereiden de migratie voor naar het Ondersteuningscentrum Jeugdhulp en de Toegangspoort.

Ook binnen de **gemeenschapsinstellingen** werd een uitbreiding van de capaciteit gerealiseerd. We positioneren onze gemeenschapsinstellingen steeds nadrukkelijker in het hulptraject waarbij afspraken rond time-outs en het praktisch realiseren van het recht op onderwijs, de akkoorden met de voorzieningen uit de sector VAPH en andere concrete acties op het verhogen van het herstelgerichte en contextgerichte karakter van onze

gemeenschapsinstellingen de richting aangeven. Duidelijk acties die sterk aansluiten bij datgene wat in de Staten-Generaal wordt aanbevolen.

We koppelen al deze initiatieven in de bijzondere jeugdzorg ook zeer expliciet aan het werken vanuit kracht- en herstelgerichte invalshoeken. Zowel de private voorzieningen, de consultants als de gemeenschapsinstellingen richten zich op een contextversterkende aanpak door het versterkt integreren van innoverende methodieken in de huidige werking. Via vorming en supervisie in krachtgerichte methodieken worden sleutelfiguren binnen de jeugdhulp ook naar de inhoud versterkt en uitgedaagd om de cruciale regierol die ze binnen het jeugdhulplandschap opnemen, waar te maken. We moeten deze koppeling nog versterken, want ze betekent dat hulpverleners ook daadwerkelijk doen, waarvoor ze kiezen: intens en actief aan de slag gaan met jongeren en gezinnen.

Ook de 6 **Centra voor Integrale Gezinszorg (CIG)** in Vlaanderen in de beweging naar een versterkt en modulair aanbod opgenomen. Door de migratie naar een modulair kader krijgen deze centra een heldere profilering en duidelijke positionering binnen het jeugdhulplandschap. De opdracht van deze centra, het flexibel en op maat inzetten van begeleiding naar gezinnen in moeilijke leefomstandigheden, is in grote mate compatibel met de taken van Jongerenwelzijn. De profilering van de centra sluit zeer sterk aan bij de bovengeschetste hertekening, ook deze centra bieden verschillende modules aan binnen één organisatie en tonen sterke raakpunten met de evoluties inzake multifunctionaliteit. De sterke gelijkenissen in de doelgroep, en het aanbieden van langdurige verblijfsmodules binnen een multifunctionele setting

maakt een positionering van deze centra binnen Jongerenwelzijn een logische keuze. Het aanbod kan zich, binnen een reguliere en soortgelijke financiering als voorzieningen van de bijzondere jeugdzorg, op een stabiele wijze verder ontwikkelen en afgestemd profileren.

Het recente tweedaagse colloquium rond het **Perspectiefplan 2020 voor personen met een handicap**, maakte het snijvlak waar gezinnen met beperkte draagkracht extra belast worden door een kind of jongere met een beperking, zeer duidelijk. Vaak is hier de problematiek: een complexe combinatie van kind- en gezinsfunctioneren. In de aanpak moet dit leiden tot een maximaal inzet van ieders expertise. De mogelijkheden van een multifunctioneel model laat ook hier toe om hier bruggen te slaan. Multifunctionele organisaties maken abstractie van de eigen expertise, ze bieden aan waar ze sterk in zijn en werken samen versterkend. Multifunctionaliteit moet ook een denkspoor vormen om in zeer complexe hulpvragen maximaal voor zorg op maat te zorgen. Intersectorale MFC's zijn hiertoe op korte termijn voor de hand liggende mogelijkheden die we zeker moeten verkennen.

We investeren ook in de verdere uitbouw het aanbod voor jongeren met ernstige gedrags- en emotionele stoornissen (GES+). De voorbije periode werd het aanbod voor **GES+ met 60 plaatsen versterkt**.

Al deze bewegingen moeten elkaar aanvullen en moeten duidelijk maken dat wat vandaag als ambitie geformuleerd wordt, zijn voedingsbodem vond in een hele brede evolutie van jaren in de welzijns- en zorgsector. Wat hier vandaag

geproclameerd wordt, moet de ultieme toets zijn van de ontwikkelingen die we verder willen ondersteunen.

Ook wat uw aanbeveling met betrekking tot de noodzaak om regionale afstemming en invulling mogelijk te maken, wil ik de Staten-Generaal volgen. Het is trouwens ook één van de aanbevelingen die we onthouden uit het evaluatieverslag dat een stand van zaken opmaakte van de uitrol van integrale jeugdhulp tot nu. Wat die noodzakelijke afstemming tussen al die actoren binnen de jeugdhulp betreft, lezen we in de visietekst een duidelijke vraag naar het versterken van de **regionale regie**. Het denken en werken in zorgregio's, die vele niveaus afdekken, betekent een logische en gemeenschappelijke ordening van het jeugdhulplandschap. We mogen ons niet opsluiten in te kleine, te grote of niet afgestemde werkgebieden en hierdoor bijvoorbeeld de mogelijkheid tot een snelle afstemming met de hertekening van de gerechtelijke arrondissementen missen.

De instroom van nieuwe Vlamingen is een belangrijke oorzaak van onze stijgende bevolking. We gaan dus ook aan de slag met gezinnen die zich kenmerken door een rijke diversiteit. Van ruim 23% van de kinderen geboren in 2010 is de moeder van niet Belgische origine. Het voorzien in ondersteuning van onze jeugdhulp om met die **diversiteitsvraagstukken** om te gaan, moeten we realiseren door het duidelijk positioneren en verankeren van deskundige teams die de jeugdhulp versterken door kennis en handvaten aan te reiken in het omgaan met deze stijgende interculturaliteit. In dit kader zullen binnenkort, in samenwerking met collega Bourgeois, in de grote steden een aantal

projecten ontwikkeld worden die de jeugdhulp verder ondersteunen inzake het omgaan met diversiteit.

Een kwetsbare doelgroep binnen deze migratiebeweging zijn **de niet-begeleide buitenlandse minderjarigen**. Een doelgroep die naar de problematiek zeer divers en specifiek is, en naar de aanpak gekenmerkt wordt door een complexe bevoegdheidsverdeling over Vlaamse en federale domeinen. Op dit moment werken we aan een protocolovereenkomst die de verantwoordelijkheden tussen de actoren duidelijk en ondubbelzinnig aflijnt. We mogen ook hier niet loslaten en moeten deskundige jeugdhulp vanuit onze eigen expertise aanbieden, maar wel binnen een duidelijk en realistisch kader gericht op heldere boodschappen en duidelijke perspectieven. We moeten voor deze doelgroep zoeken naar innoverende alternatieven en samenwerkingsverbanden, waarbij de expertise van de jeugdhulp niet enkel beperkt wordt tot residentiële opvang.

In de organisatie van onze jeugdhulp, moeten we, naast de kernopdracht, ook versneld openstaan voor de zogenaamde flankerende processen. De mogelijkheden van een modern **ICT-beleid**, de noodzaak om heldere en uniforme kwaliteitsindicatoren ook te verzoenen binnen de jeugdhulp en een gezonde en functionele houding in het effectiviteits- en efficiëntiedebat staan evengoed op de agenda, zoals ook in uw strategische aanbevelingen gevraagd.

We kunnen niet genoeg wijzen op de noodzaak om de performantie, het draagvlak en vooral de afstemming van de verschillende ICT-systemen te verhogen zodat ze bijdragen tot **versnelde en efficiëntere doorstroom van**

gegevens. We moeten deze systemen leren kennen als garanties van zorg op maat en administratieve lastenverlaging, waardoor hulpverleners zich maximaal kunnen richten op cliëntcontact.

We appreciëren ook bijzonder de wijze waarop in het document van deze Staten Generaal gepleit wordt voor een wetenschappelijke onderbouw en -en dat is werkelijk cruciaal- één gemeenschappelijk referentiekader met betrekking tot kwaliteit.

Het kwaliteitsdecreet zal hier onze wettelijke basis vormen. In uitvoering van het **kwaliteitsdecreet** wordt voor de volledige jeugdhulp werk gemaakt van een vergelijkbaar referentiekader voor zelfevaluatie. Gedeelde indicatoren zullen benchmarking en benchlearning mogelijk maken.

De ingezette inhaalbeweging inzake onderzoek in de jeugdhulp moeten we continueren. We moeten deze beweging nog versterken en samen binnen een juist perspectief plaatsen. Het **effectiviteits- en efficiëntiedebat** is een open debat en moet zeker niet verengd worden tot een door de overheid geïntroduceerd economisch denken in de hulp. Het bouwen aan academische werkplekken, waar veldwerkers wetenschappers ontmoeten, moeten we stimuleren. Onderzoek naar effectiviteit in de jeugdhulp is doordacht en kwaliteitsvol, maar niet vrijblijvend. Conclusies uit onderzoek koppelen we aan heldere beleidsaanbevelingen om ons jeugdhulpaanbod ook consequent te promoten of indien nodig te heroriënteren.

Binnen de jeugdhulp geven we ook jongeren die **delicten** plegen een duidelijke plek. **De overheveling van een aantal bevoegdheden in het kader van de 6de staatshervorming vormt hierbij een grote uitdaging.**

We kunnen hier verder bouwen op de expertise op het terrein en het voorbereidend werk naar een gedifferentieerde, multifunctionele aanpak van jeugddelinquentie. Internationaal onderzoek wijst duidelijk uit dat een doorgedreven herstelgerichte aanpak ook positieve resultaten kan voorleggen in gevallen van ernstigere vormen van criminaliteit. In dit kader willen we werk maken van een visie dat een verblijf in een gemeenschapsinstelling of detentiecentrum combineert met constructieve en herstelgerichte alternatieven, contextgerichte uitstroommogelijkheden en een effectieve en vernieuwende aanpak van jeugddelinquentie.

Uit de aanbevelingen van deze Staten-Generaal is het duidelijk dat we dit streven naar logische trajecten binnen de aanpak van jeugddelinquentie moeten inbedden in een kader waarbij rechtswaarborgen en garanties voor kwaliteitsvolle beslissingen op de voorgrond treden. Inspraak, responsabilisering, kwaliteitszorg, extern toezicht en een benadering vanuit een rechtenperspectief hebben de laatste jaren terecht aan belang gewonnen. We moeten inderdaad deze bewegingen ook doortrekken naar jongeren die delicten plegen.

Bij de aanpak van jongeren die over de grens gaan, moeten we alert blijven voor een zorgvuldige en duidelijke positionering van de vele initiatieven die ontstaan in een lokale veiligheids- en justitiële logica. Welzijn, jeugdhulp moet een belangrijke regie blijven opnemen in een evenwichtige aanpak van jeugddelinquentie of overlast gelinkt aan jongeren. Vanuit een constructieve en op samenwerking gerichte houding, moeten we wijzen op het belang van een trajectmatige aanpak van jeugddelinquentie.

Een ongecoördineerd beleid tussen welzijn, justitie en lokale overheden leidt tot een te snelle uitputting van de inspanningen op het terrein. Het is daarom misschien belangrijk om vernieuwende lokale projecten, zoals het 'protocol van moed', 'CO3' te stimuleren en op te volgen omdat ze wijzen op een zich ontwikkelende praktijk waaruit we het "goede" moeten distilleren.

Voor ik afrond, kom ik terug op de kracht van onze jongeren, onze gezinnen.

Het behoort tot de sterkte van deze visietekst dat het cliëntperspectief een duidelijke en een voorname positie krijgt in de opbouw van de tekst. Dit moet ons verheugen. De toets aan de jongere, aan de gezinnen: daar moeten we werk van maken. Participatie mag geen hol begrip zijn, ik lees alvast in de visietekst heldere, realistische sporen en dit op een dynamische manier geformuleerd. We moeten deze vasthouden.

Het is onze ambitie om de jeugdhulp naar 2020 te versterken. De visietekst die voorligt, bevat de elementen om samen die fundamentele stappen vooruit te zetten. Stappen in de richting van meer hulp op maat, meer continuïteit, stappen naar een nieuwe tekening van ons jeugdhulplandschap, stappen in de richting van efficiëntieverhoging. Maar ook stappen die daadwerkelijk

gezinsvriendelijke, toegankelijke en begrijpbare cliënttrajecten mogelijk maken. Dat we hiervoor nu op tal van terreinen met concrete acties aan de slag gaan, moet ons allen sterken en motiveren. Overtuigen ook van het feit dat dit niet het zoveelste plan is dat terug in de kast zal verdwijnen, maar ondertussen op het terrein al zijn eerste uitvoering kent. Ik ben ervan overtuigd dat we hiermee nu al een noodzakelijke opstap nemen om de hoofdlijnen van deze visietekst de komende jaren te realiseren. Dit binnen een duidelijke en gedragen planmatige aanpak. Aan het raadgevend comité vraag ik alvast om de strategische en operationele doelstellingen verder om te zetten in voorstellen van acties. Ik mag dan ook hopen dat u verder mee durft te denken over, maar vooral mee te werken aan één jeugdhulp die er straks, maar ook in 2020 nog stevig staat voor onze jongeren, onze gezinnen.